

[Landbrugsministeren.]

Grund af de høje Priser nu kan være lige saa kriseramte som de unge, der er kommet ind i den Periode, jeg her har nævnt.

Forslaget er derfor formet saaledes, at man sætter den Lettelse, som her ydes Landboerne, i Forhold til Gældsforholdene for den enkelte og ikke drager Sondringen saaledes, at det kun er dem, der har overtaget Ejendomme under de høje Konjunkturer, der bliver hjulpet. Det er muligt, at der ved den her foretagne Sondring vil komme nogle med, som i og for sig ikke havde Krav paa Lettelse i deres Forhold; men jeg tror, det er rigtigere, at man lader dem slippe med, end at uskyldige bliver holdt udenfor, saa de mister den Støtte, som er nødvendig for, at de kan klare sig.

Der har i Landbruget i Sommerens Løb været to Opfattelser fremme af, hvorledes man skulde støtte og lette Landbrugets Vilkaar. Den ene Opfattelse gaar ud paa, at man skal give Lettelsen i Betalingen af Ejendomskatterne, og den anden Opfattelse er den, som svarer til det, der præger det foreliggende Forslag, at man sætter Lettelsen i Forhold til Gældsbyrden i Landbruget. Til Sammenligning skal jeg anføre, at Landbruget for Tiden betaler i faste Ejendomsskatter til Stat, Amt og Kommune et Beløb paa ca. 53,6 Mill. Kr., 4,5 Mill. Kr. til Staten, 15,5 til Amt og 33,6 til Kommune, og samtidig betaler Landbrugere, saa vidt man kan skønne, et Beløb paa ca. 200 Mill. Kr. aarlig i Rente af de Kapitaler, der er laant i Landejendomme for Tiden.

Naar man nu vil se paa, hvorledes en Lettelse i disse to Byrder vil virke, maa man erindre sig, at Ejendomsskatterne betales i Landbruget uanset Trang, uanset Gældsforhold og Formueforhold, saa en Lettelse her vil jo hjælpe lige meget over det hele, enten Manden er meget, lidt eller slet ikke kriseramt. Og man maa saa erindre sig, at Ejendomsskatternes Fordeling i Landet er meget forskellig. Naar man ser paa Beløbet, viser det sig, at den langt overvejende Del af Ejendomsskatterne betales gennem Kommuneskatterne, og der vil være visse, navnlig vestjydske, Landkommuner, hvor man betaler næsten slet ingenting i Ejendomsskat. Der er de Kommuner, hvor man er helt nede paa f. Eks. $\frac{1}{9}$ af Kommuneskatten, og en Lettelse i Ejendomsskatterne vil blive af meget ringe Værdi for de Landmænd, som bor i en saadan Kommune. Det vil derfor i saadanne Kommuner komme til at virke meget ringe, hvorimod det i andre Kommuner, hvor man har betydelige Ejen-

domsskatter, vil komme til at betyde overordentlig meget for de paagældende Landmænd. Men paa den anden Side maa man huske paa, at Ejendomsskatterne i Kommunen er fordelt efter Sogneraadenes eget Skøn og egen Vurdering, og det vil derfor være et meget stærkt Indgreb i det kommunale Selvstyre, hvis man nu gennem Lov fastslaar, at der skal gennemføres en anden Fordeling i Kommunen af Skat paa fast Ejendom og personlig Skat. Der er heller ingen Tvivl om, at en meget stærk Nedsættelse af Ejendomsskatterne i Landkommunerne i mange Tilfælde vil komme saadanne Ejendomsbesiddere til gode, som slet ikke er kriseramte, som er i høj Grad velhavende. Der vil jo ikke være nogen som helst Forskel i deres økonomiske Forhold, naar man letter med Hensyn til Ejendomsskatterne.

Vil man derimod se paa, hvorledes den mægtige Gældsstigning i Landbruget virker for Tiden, maa man undersøge, i hvilken Periode Landbruget har faaet den meget stærke Gældsstigning. Herigennem faar man et Indtryk af, hvem der bærer den største Stigning, idet Gældsstigningen fra 1909 til 1916 udgjorde ca. 30 Mill. Kr. aarlig i Landbruget — det er kun Pantegælden, der her er Tale om —, hvorimod den under Højkonjunkturerne fra 1916 til 1924 udgjorde ca. 160 Mill. Kr. aarlig. Enhver vil heraf forstaa, at det er fortrinvis de Ejendomsbesiddere, som har overtaget Ejendomme i de sidstnævnte 8—9 Aar, som bærer denne stærke Forøgelse i Gældsstigningen paa ca. 1300 Mill. Kr. i alt, idet Gældsstigningen i denne Periode ingenlunde stammer fra Forøgelse af Bedriften, Udvidelse af Besætningen og lignende, da det netop var en Periode, hvor der ikke foregik nogen Udvidelse og Forøgelse. Derimod var det en Periode, hvor Ejendomshandelen florerede meget stærkt, og hvor Priserne var stærkt i Stigning, og deraf kom ogsaa en meget stærk Stigning i Gældsbyrderne.

Derfor er der ingen Tvivl om, at vil man foretage en Lettelse i Byrderne for Landbruget, som fortrinvis kommer dem til gode, som har vanskeligst ved at klare sig, saa er det det rigtigste at sætte den i Forhold til Gældsbyrden. Alle andre Udgifter i Landbruget, Driftsudgifter o. s. v., falder jo omtrent ens paa de forskellige Ejendomme, alt efter deres Størrelse og Godhed, de tynger med samme Vægt; den eneste store Udgift, hvormed dette ikke er Tilfældet, er Rentebyrden.

Hvis man f. Eks. vil tage en Ejendom paa 50 000 Kr.s Værdi, som ingen Gæld har